

Lietuvos vandenilio platformos Vandenilio pritaikomumo transporto sektoriuje grupės susitikimas (virtualus)

2021 m. lapkričio 18 d. 09.00-10.40 val.

ATMINTINĖ

Dalyviai:

- Grupės koordinatorius Gražvydas Jakubauskas, Ateities susisiekimo politikos grupės vadovas;
- Vandenilio platformos koordinatorius Žilvinas Danys, Energetikos ministerijos Inovacijų grupės vadovas;
- susitikimą moderavo grupės kontaktinis asmuo – Olesia Ruliova, Susisiekimo ministerijos Ateities susisiekimo politikos grupės vyriausioji specialistė;
- 30 atstovų iš kitų įmonių ir organizacijų.

Darbotvarkė:

1. Vandenilio gamybos pajėgumai ir plėtros planas (Ž. Danys, Energetikos ministerija);
2. Vandenilio pildymo stotelių plėtros planas ir planuojamas finansavimas (O. Ruliova, I. Marcinkevičius, G. Jakubauskas, Susisiekimo ministerija);
3. Visų dalyvių pokalbis ir siūlymai;
4. REDIII paketo pristatymas žodis (A. Salapėta, Energetikos ministerija).

Vandenilio platformos koordinatorius Žilvinas Danys pristatė vandenilio gamybos projektą.

Pagrindinė problema kad žalioji vandenilis nėra gaminamas Lietuvoje. Galutinis tikslas - didinti gamybinius pajėgumus. Žaliajam vandeniliui pagaminti reikalinga perteklinė atsinaujinančiųjų išteklių energija. Lietuvoje turime pakankamai saulės ir vėjo energijos plėtrą, bet Lietuva apie 70 % energijos importuoja. Yra planuojamas perteklinės atsinaujinančios energijos išteklių kiekis 2030 m. Paminėjo, kad energija gali būti gaminama ciklais, kai energijos sunaudojimas yra mažas pvz. naktį, pučiant vėjui tos energijos gali būti daug net ir perteklinės, tokiu būdu įmanoma ją tikslingai panaudoti. Kitas iššūkis - vieningo strateginio požiūrio poreikis į vandenilį, kaip naują energijos šaltinį ir jo integravimas į egzistuojančios energetikos sudėtį. Paminėjo, kad tam reikalingi teisiniai dokumentai, strategijos, įgyvendinantys teisės aktai, sukūrinantys galimybę integruoti vandenilį. Lietuvos vandenilio platformos vienas iš pagrindinių uždavinių yra strateginio dokumento parengimas ir tai yra Vandenilio ekosistemos sukūrimo projekto sudėtinė dalis. Jis turi būti sukurtas remiantis tiek finansiniais instrumentais, tiek teisinio reglamentavimo suvienodinimu arba atsiradimu, reikalingais standartais, kilmės garantijų/sertifikatų sistemos sukūrimu. Kalbant apie vandenilio gamybą, turi būti sukurtas finansinis mechanizmas, kaip finansuoti tokias priemones. Pristatė pagrindines projekto gaires, žadama vystyti keletą krypčių, viena - tai strategijos parengimas, kita - teisinės bazės parengimas. Viena iš pagrindinių priemonių jau turinčių finansavimo instrumentus tai yra vandenilio gamybinių pajėgumų atsiradimas - RRF priemonė – skirta sukurti 18-24 MW H2 gamybos pajėgumus. Tikslas - projekto pabaigoje turėti 1.68 mln. m³ žaliojo vandenilio. Paskutinė gairė yra susijusi su vandenilio kompetencijos kūrimu, gamybos standartu, saugos standartų peržiūra, specialistų rengimu, visuomenės informavimu, bei verslo ir viešojo sektoriaus įtraukimas. Jau 2024 m. liepos mėnesį galėtume turėti pirmuosius pagamintus žaliojo vandenilio kubinius metrus/ kilogramus. Informavo, kad rengiant strategiją buvo paskelbtas viešasis pirkimas, šio metu jau konsultanto pasirinkimo stadijoje.

Atsakydamas į klausimą dėl vandenilio panaudojimo traukiniuose, akcentavo, kad būtina „Lietuvos Geležinkeliai“ pozicija ir išitraukimas. Taigi diskusija su Susisiekimo ministerija bus tęsiama. LPK atstovas Tomas Garuolis akcentavo, kad būtina žvelgti regiono mastu (LV jau dabar yra H2 pildymo stotelė), siūloma galvoti apie IPCEI projektus transporto srityje.

Susisiekimo ministerijos Ateities susisiekimo politikos grupės vyriausioji specialistė Olesia Ruliova pristatė Alternatyviųjų degalų infrastruktūros diegimo reglamento (AFIR) reglamento projektą. Paminėjo kad iki 2031 m. TEN-T pagrindiniame ir TEN-T visuotiniame tinkle turėtų būti įrengta viešojo vandenilio pildymo infrastruktūra, vidutinis atstumas tarp vandenilio papildymo stotelių būtų tarp 150 ir 180 km. Taip pat kiekviename miestų transporto mazge turėtų būti įrengta bent viena viešojo vandenilio papildymo stotelė. Turi būti išanalizuota, kuriose vietose tokią infrastruktūrą yra reikalinga įrengti atsižvelgiant į AFIR projekto nuostatas ir mūsų šalies rinkos poreikius.

„Kurk Lietuva“ atstovas Ignas Marcinkevičius pristatė vandenilio tiekimo grandinę. Paminėjo, kad Energetikos ministerija vandenilio finansavimą iš savo planuojamų finansavimo šaltinių numato tik gamybai, finansavimas transportavimui nuo gamybos iki papildymo stotelės vietos nenumatytas. Šiuo metu realiausia būtų gamyba ir prekyba vandeniliu papildymo stotelėje, kad būtų išvengiami transportavimo kaštai. Galima būtų pamąstyti apie transportavimą Power-to-Gas (P2G) technologija, kur galima būtų įmaišyti kažkiek vandenilio į dabartinius dujų tinklus. Ilgalaikis saugojimas šiam momentui irgi yra iššūkis, kol kas aišku kur bus saugomos vandenilio atsargos. Pirmosios vandenilio papildymo stotelės paleidimo preliminarus planas - 2022 metų pirmą / antrą ketvirtį pradėsime ruošti nuostatus ir pirmąją stotelę galėtumėme planuoti įrengti 2024 m. trečią-ketvirtą ketvirtį. Buvo atlikta apklausa dėl viešojo transporto (M2 ir M3 kategorijų), pagrindiniai klausimai buvo tokio transporto priemonių amžiaus, kiekiai ir jo atnaujinimo planai. Planuojama įsigyti: iki 2025 m. M2 kategorijos – 185 vnt. ir M3 kategorijos – 877 vnt., iki 2030 m. M2 kategorijos papildomai - 217 vnt. ir M3 kategorijos - 790 vnt. Tokių transporto priemonių finansavimas būtų galimas iš viešojo transporto atnaujinimui planuojamų lėšų ir ES šaltinių.

Įmonės SG dujos Auto vadovas Vidas Korsakas

Paminėjo, kad Lietuvoje vandenilis transporte naudojamas jau nuo 2013 m. - Marijampolėje, Ukmergėje ir Telšiuose miesto autobusai važiuoja gamtinių dujų ir vandenilio mišiniais. Pati technologija nėra pritaikyta naudoti gryną vandenilį, bet tokiam poreikiui esant tos stotelės gali būti pritaikytos šiai paskirčiai. Papildymo stotelė yra Pabradėje, kur yra laboratorija ir šiandien galėtų užpildyti bet kokią transporto priemonę vandeniliu iki 200 barų.

Energetikos ministerijos vyr. specialistas Aurimas Salapėta pristatė REDIII paketą. Atsinaujinančių išteklių direktyvos tikslai - sumažinti ŠESD ir padidinti atsinaujinančių išteklių naudojimą. Paminėjo, kad direktyva nenumato tokios sąvokos kaip žaliasis vandenilis, naudojama sąvoka atsinaujinančių išteklių nebiologinės kilmės kuras. RFNBO mato tos degalus ir vandenilį kaip vieną perspektyviausių degalų ateityje. Indikuoja, kad pramonės ir transporto sektorius turi didžiausią potencialą. Turi būti žiūrima ne tik į faktinį energijos suvartojimą, tačiau ir į žaliavas, kurios buvo sunaudojamos gamybinėms reikmėms. Kas yra svarbu pramonės sektoriuje, kad VN turi padidinti AEI dalį pramonėje kasmet nemažiau kaip po 1.1 %, turi užtikrinti, kad pramonėje būtų naudojamas

RFNBO kuras, kurio kiekis turėtų būtų nemažesnis kaip 50 % pramonėje sunaudojamo vandenilio kiekio. Transporto sektoriuje tiekiamų degalų ŠESD intensyvumas sumažintas bent 13 %, suvartojamos energijos dalyje 2,6 % turėtų sudaryti RFNBO, dėmesys skiriamas aviacijai ir jūriniam transportui.

Informacija apie kitą darbo grupės susitikimą bus pateikta ne vėliau kaip prieš 10 d. d. iki jo.

Parengė:
Olesia Ruliova